

Indicele de Tineret

Metodologia de cuantificare a inegalităților dintre tineri și maturi

Autori:

Iurie Morcotilo

August 2020

Ministerul Educației,
Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

Materialul a fost realizat de către Centrul Analitic Independent „Expert-Grup” în cadrul Fondului comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din Republica Moldova al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare și Fondului Națiunilor Unite pentru Populație.

Opiniile exprimate în acest studiu aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția Fondului Comun sau a organizațiilor donatoare.

Cuprins

Introducere.....	4
Indicele de Tineret: aspecte metodologice.....	5
Calcularea Indicelui de Tineret.....	10
Anexe.....	14
Bibliografie.....	15

Lista de figuri

Figura 1. Principalele domenii ale Indicelui de Tineret.....	5
Figura 2. Ratele de activitate pe grupuri de vârstă pentru populația cu reședință obișnuită (%)	6
Figura 3. Morbiditatea de la tumori maligne pe grupuri de vârstă pentru populația cu reședință obișnuită (cazuri la 100 mii populație din grupul respectiv)	6
Figura 4. Evoluția Indicelui de Tineret	10
Figura 5. Evoluția sub-indicelui de inegalități în domeniul „Participare în procesul decizional”	10
Figura 6. Evoluția sub-indicelui pe domeniul „Activitate economică”	11
Figura 7. Evoluția ratelor de șomaj de lungă durată pentru tineri și maturi (%).....	11
Figura 8. Evoluția ponderii tinerilor și maturilor emigranți în baza traversărilor de frontieră, % din grupul respectiv	12
Figura 9. Evoluția sub-indicelui de inegalități pe domeniul „Situații de risc”	12
Figura 10. Evoluția sub-indicelui de inegalități pe domeniul „Sănătate”	13
Figura 11. Evoluția indicatorilor de inegalitate, calculați pentru tuberculoză și boli venerice.....	13

■ Introducere

Bunăstarea tinerilor și integrarea reușită a acestora în procesele social-economice este condiționată de existența politicilor publice focusate pe nevoile acestui grup de populație. Politicile de tineret trebuie să fie bazate pe evidențe și să conțină obiective bine formulate care trebuie atinse, inclusiv cele care transpun Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD). Pentru ghidarea politicilor de tineret sunt elaborate diferite studii și instrumente statistice capabile să ateste situația obiectivă a tinerilor și dinamica schimbărilor din domeniu. Instrumentarul statistic utilizat dispune și de indici compoziți, care integrează mai mulți indicatori statistici într-o singură cifră agregată, ce prezintă evoluția dintr-un anumit domeniu într-un format concis și poate fi folosită atât de către decidenți, cât și de publicul larg. Indicii compoziți sunt calculați pentru radiografierea domeniilor de tineret atât la nivel internațional, cât și național. Drept exemplu poate servi *Score Cardul de Tineret*, care cuantifică situația tinerilor la nivel regional în Republica Moldova.¹

În procesul de elaborare a politicilor de tineret sunt utilizați preponderent indicatorii statistici care evidențiază doar evoluția în timp a situației și mai puțin aspectele de inegalitate. Majoritatea indicilor compoziți, inclusiv și *Score Cardul de Tineret*, prezintă situația într-un anumit moment de timp sau schimbările doar pentru grupul „tineri”. Acești indici permit monitorizarea schimbărilor și evaluarea politicilor publice de tineret. Totodată, acești indici nu scot în evidență toate aspectele și subtilitățile acestor politici. Un aspect important care trebuie de luat în calcul este existența și persistența unor decalaje/inegalități între tineri și alte grupuri de populație, i.e. adulții. Acest aspect este extrem de important, deoarece indicii calculați doar pe baza statisticii de tineret pot să indice un anumit progres în timp. Concomitent și alte grupuri ale populației (adulții) pot înregistra un progres și mai mare în domenii comparabile, ceea ce va conduce la amplificarea decalajelor între aceste grupuri de populație. Pentru a analiza dinamica indicatorilor statistici în domeniul de tineret atât în timp, cât și raportat la alte grupuri de referință este oportună compilarea indicilor compoziți care ar cuantifica decalajele dintre tineri și adulți. Un astfel de indice a fost deja elaborat în Republica Moldova – *Indexul de Tineret 2015*.²

Raportul dat vine să completeze instrumentarul existent pentru cuantificarea decalajelor dintre tineri și adulți. Scopul principal al raportului este să elaboreze un indice compozit al inegalităților, care ar cuantifica decalajele dintre tineri și maturi. Metodologia de calcul al acestui indice se va baza, inclusiv, și pe *Indexul de Tineret 2015*. Pe lângă aspectele metodologice, care descriu detaliat argumentarea, etapele și modul de compilare al indicelui de inegalități, în retrospectivă va fi calculată valoarea indicelui pe parcursul ultimilor ani. Indicele inegalităților, calculat și actualizat cu regularitate, va servi drept un reper statistic adițional de monitorizare a politicilor publice în domeniul tineretului.

¹ <https://moldova.unfpa.org/ro/publications/score-cardul-de-tineret-not%C4%83-metodologic%C4%83>

² <https://moldova.unfpa.org/ro/publications/indexul-de-tineret-2015>

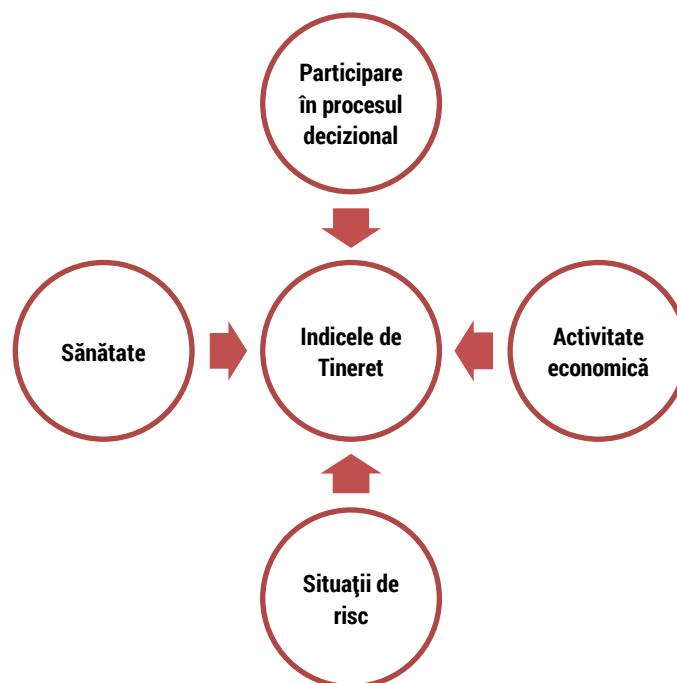
■ Indicele de Tineret: aspecte metodologice

Procesul de compilare a indicilor compoziți, inclusiv și a Indicelui de Tineret, este împărțit în câteva etape distincte. În conformitate cu bunele practici privind compilarea indicilor compoziți, inclusiv și metodologiei elaborate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) tot procesul poate fi divizat în următoarele etape-cheie³:

1. Definirea conceptuală a fenomenului care urmează a fi cuantificat printr-un indice compozit;
2. Selectarea indicatorilor statistici relevanți pentru a fi incluși în indicele compozit;
3. Normalizarea indicatorilor statistici pentru a asigura comparabilitatea;
4. Selectarea metodelor de agregare și compilare a indicelui compozit.

1. Definirea conceptuală a fenomenului. Scopul Indicelui de Tineret este cuantificarea decalajelor dintre tineri și adulți. Măsurarea disparităților este importantă pentru a identifica domeniile în care tinerii rămân vulnerabili în raport cu adulții, dar și de a măsura evoluția în timp a performanței acestor două grupuri de populație. Un indice compozit al inegalităților, care va putea fi actualizat periodic, va permite nu doar relevarea progreselor în unele domenii vulnerabile pentru tineret, dar și compararea acestei performanțe cu performanța grupului de adulți. O astfel de comparație este importantă deoarece progresul pe domeniul de tineret, inclusiv în baza unor politici existente, poate să fie mai lent decât în cazul adulților, ceea ce duce doar la amplificarea decalajelor în timp.

Figura 1. Principalele domenii ale Indicelui de Tineret

Sursa: Compilarea autorului

Întrucât scopul final al Indicelui este cuantificarea decalajelor dintre tineri și adulți, domeniile care au fost selectate pentru a fi incluse în Indicele curent sunt cele care au stat și la baza *Score Cardului de Tineret*, cu unele ajustări.⁴

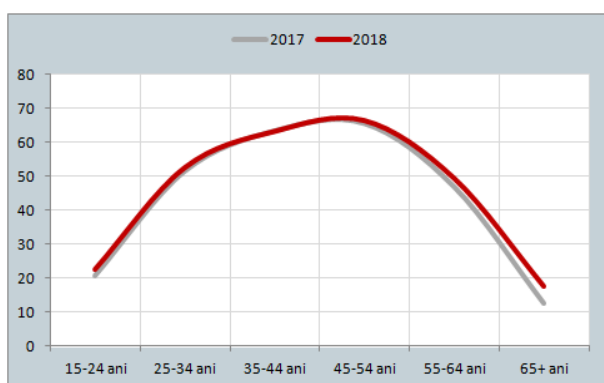
³ <https://www.oecd.org/sdd/42495745.pdf>

⁴ În cadrul Score Cardului de Tineret au fost utilizate următoarele domenii – (i) Educația; (ii) Sănătatea; (iii) Oportunitățile de angajare; (iv) Participarea în procesul decizional; (v) Situațiile de risc și (vi) Incluziunea socială.

Decizia de a exclude sau completa lista domeniilor utilizate în *Score Cardul de Tineret* s-a bazat pe criteriul comparabilității domeniului între tineri și adulți. De exemplu, domeniul „Educație”, deși este extrem de important pentru tineri, nu este relevant pentru adulți, deoarece majoritatea absolută a adulților au finalizat deja studiile. Din acest considerent nu este relevantă compararea unui grup de populație care este implicat activ în procesul de educație, cu un alt grup de populație care a finalizat studiile. Astfel, domeniul „Educație” a fost exclus din Indicele de Tineret. Selectarea domeniilor a ținut cont de doi factori – importanța pentru tineri și relevanța/comparabilitatea pentru adulți. În baza acestor criterii au fost selectate următoarele domenii – (i) Participarea în procesul decizional; (ii) Vulnerabilitatea economică; (iii) Activitatea economică; (iv) Situațiile de risc și (v) Sănătatea (Figura 1).

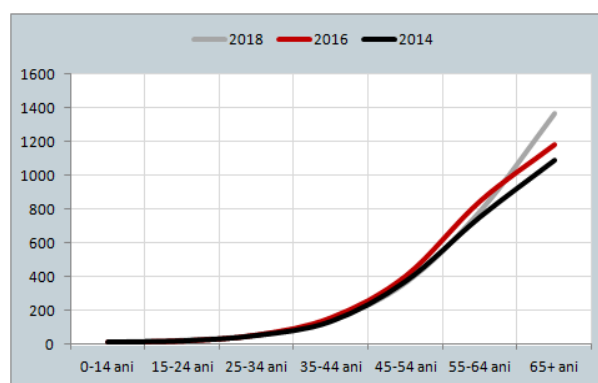
2. Selectarea indicatorilor individuali pentru fiecare domeniu în parte. Indicatorii au fost identificați și selectați în baza criteriilor ca relevanța, disponibilitatea, periodicitatea publicării etc. În departajarea indicatorilor după relevanță s-a ținut cont de faptul că indicatorii selectați trebuie să descrie situația/rezultatele dintr-un anumit domeniu, nu și eforturile de politici. Alt factor important de care s-a ținut cont au fost angajamentele strategice de politici din domeniul respectiv. Un astfel de angajament strategic este Agenda Globală de Dezvoltare 2030. Astfel, o prioritate a fost acordată indicatorilor din Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) din cadrul Agendei 2030. Totodată, numărul indicatorilor trebuie să fie proporțional pe domenii, atât din considerentele de disponibilitate a datelor, cât și din punct de vedere al complementarității unor indicatori.

Figura 2. Ratele de activitate pe grupuri de vârstă pentru populația cu reședință obișnuită (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Figura 3. Morbiditatea de la tumori maligne pe grupuri de vârstă pentru populația cu reședință obișnuită (cazuri la 100 mii populație din grupul respectiv)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Un criteriu adițional în procesul de identificare și selectare a indicatorilor statistici este relevanța lor atât pentru tineri, cât și pentru adulți. Ca și în cazul identificării domeniilor pentru calcularea Indicelui, acest criteriu este relevant și pentru indicatorii statistici, care urmează a fi selectați pentru fiecare domeniu separat. De exemplu, pentru domeniul „Activitate economică” nu este relevant să selectăm drept indicator „rata de activitate” pe grupuri de vârstă. Rata de activitate se schimbă pe parcursul vieții ce se reflectă și la nivel agregat de populație (Figura 2). La tineri, rata de activitate este întotdeauna mai mică, deoarece mulți dintre ei sunt antrenați în procesul educațional formal și nu sunt activi pe piața muncii. Apoi pe parcursul vieții, de obicei, până la vârsta de pensionare, rata de activitate crește până la valorile sale maxime. Din aceste considerente, rata de activitate la tineri și adulți nu este comparabilă. Același argument se referă, de exemplu, și la un alt indicator important cum este „morbidity din cauza tumorilor maligne” (inclus în lista ODD) la domeniul „Sănătate”. Acest indicator nu poate fi inclus în domeniul „Sănătate”, deoarece rata de morbiditate și incidența tumorilor maligne crește odată cu vârsta și este caracteristică grupurilor de

vârstă mai înaintate (Figura 3). Din aceste considerente, măsurarea decalajelor privind rata de ocupare sau incidența tumorilor maligne este irelevantă, deoarece pe acești indicatori nu poate fi atinsă o paritate, indiferent de politicile implementate.

Un alt factor important la elaborarea Indicelui de Tineret este acoperirea cât mai largă a ODD-urilor, pentru a reflecta în ce măsură obiectivele stabilite pentru domeniul de tineret sunt atinse pe parcursul timpului. Cu acest scop, indicatorii naționalizați ai ODD, dezagregați în profil de vârstă, urmează a fi analizați și incluși.⁵ Pentru majoritatea indicatorilor naționalizați, care trebuie să arate dinamica pe diferite grupuri de vârstă, datele statistice nu sunt însă disponibile (Tabelul 1).

Tabelul 1. Indicatorii naționalizați ai ODD dezagregați pe vârstă

Indicator	Vârstă	Date 2010 - 2015	Date 2015 - 2019
Obiectiv 1. Fără sărăcie			
1.1.1 Ponderea populației aflate sub pragul internațional al sărăciei 2,15 \$ pe zi, pe sexe, grupe de vârstă, statut ocupațional și mediu de reședință (urban / rural)	Da	Da	Nu. După anul 2015 indicatorul nu se mai produce
1.1.2 Ponderea populației aflate sub pragul internațional al sărăciei 4,3 \$ pe zi, pe sexe, grupe de vârstă, statut ocupațional și mediu de reședință (urban / rural)	Da	Da	Nu. După anul 2015 indicatorul nu se mai produce
1.2.1 Rata sărăciei absolute, pe sexe și vârste	Da	Da	Nu. După anul 2015 indicatorul nu se mai produce
Obiectiv 3. Sănătate și stare de bine			
3.3.1.1 Incidența HIV la 100 mii persoane neinfectate, pe sexe, vârstă, categorii de populație	Da	Parțial. Sunt disponibile datele doar pentru grupul de vârstă 15 - 24 ani	Parțial. Sunt disponibile datele doar pentru grupul de vârstă 15 - 24 ani
3.3.1.2 Incidența prin sifilis, pe sexe, vârstă, la 100 mii populație	Da	Da	Da
3.3.1.3 Incidența prin gonoree, pe sexe, vârstă, la 100 mii populație	Da	Da	Da
3.5.2.2 Prevalența consumului nociv de alcool, pe sexe, vârstă, mediu, %	Da	Parțial. Au fost disponibile doar pentru 2013	Nu
Obiectiv 8. Munca decentă și creșterea economică			
8.5.2 Rata șomajului, dezagregată pe sexe, grupe de vârstă și dizabilitate	Da	Da	Da
Obiectiv 10. Inegalități reduse			
10.2.1 Rata sărăciei relative, sex, vârstă, persoane cu dizabilități %	Da	Da	Nu. După anul 2015 indicatorul nu se mai produce
Obiectiv 16. Pace, justiție și instituții puternice			
16.1.1 Numărul victimelor omorului intenționat la 100 mii populație, pe sexe și grupe de vârstă	Nu	Nu	Nu
16.2.2 Numărul victimelor traficului de ființe umane la 100 mii populație, pe sexe, grupe de vârstă și forme de exploatare	Nu	Nu	Nu

Sursa: Compilarea autorului

În baza criteriilor menționate au fost selectați un set de indicatori care să reflecte discrepanțele dintre tineri și adulți (Tabelul 2). De asemenea, au fost selectați toți indicatorii ODD disponibili în profil de vârstă. Pentru majoritatea

⁵ <https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&id=6306&idc=605>

indicatorilor selectați, în grupul de tineri au fost incluse persoanele din segmentul de vârstă 15 – 34 ani, iar maturii - cei cu vârsta peste 35 ani. Pentru unii indicatori, din considerente statistice, grupul de tineri a fost redus la intervalul de vârstă de 15 – 29 ani. Valorile calculate pentru fiecare sub-indice (domeniu) separat sunt prezentate în Anexa 1.

Tabelul 2. Lista domeniilor și indicatorilor al Indicelui de Tineret

Domeniu	Grupul	Indicator	ODD
Participarea în procesul decizional	Tineri	Ponderea tinerilor în total consilieri locali	
		Ponderea tinerilor care au participat la vot (alegeri locale)	
	Adulți	Ponderea maturilor în total consilieri locali	
		Ponderea maturilor care au participat la vot (alegeri locale)	
Activitatea economică	Tineri	Ponderea tinerilor aflați în șomaj de lungă durată (mai mult de 12 luni)	Da
		Ponderea tinerilor cu locuri de muncă informală	Da (parțial)
		Ponderea tinerilor ce au statut de patron/antreprenor	
		Ponderea emigranților tineri	
	Adulți	Ponderea maturilor aflați în șomaj de lungă durată (mai mult de 12 luni)	Da
		Ponderea maturilor cu locuri de muncă informală	Da (parțial)
		Ponderea adulților ce au statut de patron/antreprenor	
		Ponderea emigranților maturi	
Situații de risc	Tineri	Persoane deținute la 100 mii populație de vârstă respectivă	
	Adulți	Persoane deținute la 100 mii populație de vârstă respectivă	
Sănătatea	Tineri	Morbiditatea tinerilor prin tuberculoza activă	Da
		Morbiditatea tinerilor prin boli venerice (sifilis și gonoree)	Da
	Maturi	Morbiditatea maturilor prin tuberculoza activă	Da
		Morbiditatea maturilor prin boli venerice (sifilis și gonoree)	Da

Sursa: Compilarea autorului

3. Normalizarea și agregarea indicatorilor pe domenii. Normalizarea este necesară pentru a asigura comparabilitatea indicatorilor, care pot avea diferite unități de măsură. Din acest considerent toți indicatori sunt calculați în termeni relativi, e.g. ca raport dintre numărul de șomeri și numărul total al populației de vârstă respectivă. Pentru a cuantifica decalajul se ia raportul dintre două grupuri de populație, în cazul nostru dintre grupul cel mai dezavantajat (tinerii) și cei cu o performanță mai bună (adulții). Pentru a asigura o scară de comparație, de exemplu (0,1), pentru fiecare indicator va fi aplicată formula 1. În cazul acesta, valoarea 0 presupune că între grupurile de comparație nu există decalaje, iar valoarea 1 - că decalajul ia valoarea sa maximă. Pentru a asigura încadrarea în intervalul (0,1) a indicatorului și ulterior a Indicelui, este necesar de scăzut valoarea (1) din raportul tineri/adulți. Totodată, pentru că la unii indicatori situația tinerilor poate să fie mai bună decât la adulți este necesar ca această diferență să fie luată în modul, deci semnul să nu conteze. În acest caz, indicatorul și ulterior Indicele vor indica că între grupurile de comparație există decalaje, dar nu va arăta în favoarea cărui grup este acest decalaj. Pentru a identifica în favoarea cărui grup este decalajul va fi necesară o analiză într-o formă mai dezagregată a raportului pentru fiecare indicator în parte. De asemenea, în cazurile când valoarea formulei 1 este mai mare decât valoarea maximă de (1), se va aplica trunchierea valorii automat la (1). De exemplu, dacă decalajul dintre tineri și adulți este mai mare de 4 ori, atunci valoarea formulei 1 va fi de 3. Valorile mai mari de 1, care arată decalajul maxim, nu vor avea sens, deoarece formula 1 arată că există un decalaj maxim la acest punct.

Formula 1. Formula de cuantificare a inegalității pentru fiecare indicator

$$Indicator_{inegal}^i = \left| \frac{Indicator_{tiner}^i}{Indicator_{adult}^i} - 1 \right|$$

Unde

$Indicator_{inegal}^n$ este cuantumul decalajului calculat pentru indicatorul i ;

$\frac{Indicator_{tiner}^i}{Indicator_{adult}^i}$ este raportul dintre indicatorul i calculat pentru tineri și cel pentru adulți;

i – este numărul indicatorului din domeniile indicelui, e.g. „Ponderea tinerilor în consilieri locali”;

n – este numărul de indicatori ce cuantifică decalajul într-un grup al indicelui.

Agregarea indicatorilor în cadrul fiecărui grup se va face prin media aritmetică (Formula 2).

Formula 2. Agregarea indicatorilor de inegalități pe fiecare grup separat

$$Grup_{inegal}^i = \frac{Indicator_{inegal}^1 + Indicator_{inegal}^2 + \dots + Indicator_{inegal}^n}{n}$$

Unde

i – „Participarea în procesul decizional”, „Activitatea economică”, „Situatii de risc”, „Sănătate”;

n – numărul de indicatori în fiecare grup.

Valoare finală a Indicelui de Tineret se va calcula prin medie geometrică a sub-indicilor calculați pentru fiecare grup (Formula 3). Cum a fost menționat mai sus, valoarea Indicelui va varia între 0 (lipsă de inegalități) și 1 (inegalitate maximă).

Formula 3. Agregarea valorilor de inegalități pe grupuri în Indicele final

$$IDT = (Grup_{Particip} * Grup_{Activ} * Grup_{Risc} * Grup_{Sanat})^{1/4}$$

Unde $Grup_{Particip}$ etc., sunt sub-indicii calculați pe domenii conform Formulei 2.

Un impact asupra valorilor și evoluției Indicelui agregat pot avea calitatea și particularitățile datelor statistice utilizate. Începând cu anul 2019, în datele statistice privind populația Republicii Moldova s-a produs o ruptură în seria de timp. Începând cu acest an numărul populației se estimează în baza conceptului de reședință obișnuită și s-au făcut ajustări retrospectivă în baza rezultatelor recensământului populației din 2014. Din acest considerent, Indicele va fi calculat doar în baza numărului populației cu reședință obișnuită pentru perioada 2014 – 2019. Din cauza că nu toți indicatorii statistici au fost recalculați în baza populației cu reședință obișnuită, intervalul de timp pentru care poate fi calculat Indicele de Tineret se reduce la 2015 - 2018. În plus, valorile Indicelui din 2019 nu o să fie comparabile cu anii precedenți din cauza implementării noului standard internațional în statistica muncii de către Biroul Național de Statistică (BNS).⁶ Începând cu acest an, din populația ocupată au fost excluse „persoanele ocupate

⁶ <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6468>

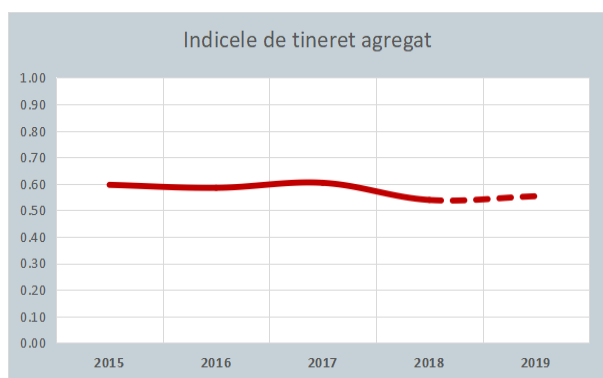
în gospodăria auxiliară (de pe lângă casă) cu producerea produselor agricole pentru consumul propriu al gospodăriei”, ceea ce a influențat mulți indicatori relativi ai pieței muncii.

■ Calcularea Indicelui de Tineret

Valorile finale ale Indicelui de Tineret arată că decalajele dintre tineri și adulți sunt destul de mari, deși s-au redus în ultimii ani. Valorile Indicelui au coborât de la 0,60 în 2015 la 0,54 în 2018 (1 este inegalitate maximă și 0 egalitate perfectă). Tendința descendentă a continuat, cel mai probabil, și în anul 2019 (Figura 4). Pentru unii indicatori, din lipsa datelor pentru acest an, au fost utilizate datele din 2018. Dacă această diminuare este rezultatul schimbării tendinței și implementării eficiente a politicilor publice vor arăta anii următori, inclusiv după calcularea Indicelui pentru 2019 în baza datelor actualizate pentru acest an. Domeniile care au contribuit la o ușoară diminuare a inegalităților sunt analizate mai jos.

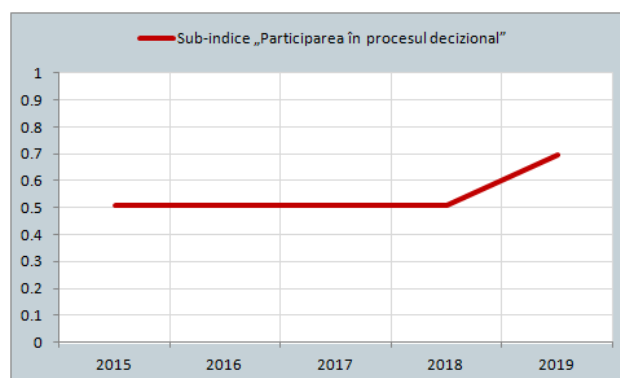
Valoarea inegalităților în domeniul participării este destul de mare și s-a amplificat în ultima perioadă. Nivelul de participare a tinerilor în procesele politice și decizionale la nivel local este cu mult mai mic decât a celor adulți, fiind reflectat de creșterea valorii sub-indicelui inegalităților în domeniul „Participarea în procesul decizional”. Deoarece acest sub-indice este calculat în baza rezultatelor alegerilor locale, el a rămas constant din 2015 până în 2018, înregistrând valoarea de 0,51 (nivelul maxim al inegalităților fiind 1). În 2019 valoarea lui a crescut până la 0,69, deci nivelul inegalităților în domeniul participării a crescut (Figura 5). Creșterea inegalității a fost cauzată de diminuarea nivelului de participare a tinerilor în procesul electoral, numărul alegătorilor din acest grup de vârstă s-a micșorat în 2019 față de 2015, cu tocmai 32%. Numărul alegătorilor maturi, din contra, s-a majorat cu 23% în aceeași perioadă. Creșterea decalajului între tineri și maturi la participarea la vot a fost mai amplă decât progresul înregistrat la capitolul prezenței în consiliile locale. La alegerile locale 2019, ponderea consilierilor tineri s-a majorat până la 15,4% din total consilieri locali aleși, în timp ce la alegerile din 2015 această pondere era de doar 10%. Astfel, diminuarea participării tinerilor în procesele politice și de luare a deciziilor la nivel local rămâne o provocare pentru integrarea și promovarea intereselor acestui grup de populație în politicile publice.

Figura 4. Evoluția Indicelui de Tineret⁷

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică și Comisiei Electorale Centrale

Figura 5. Evoluția sub-indicelui de inegalități în domeniul „Participare în procesul decizional”

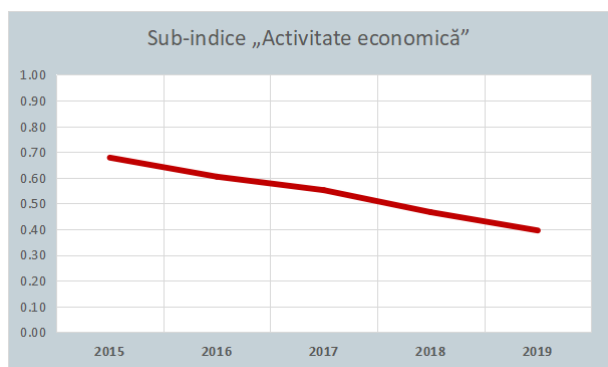
Sursa: Calculele autorului în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

⁷ Pentru unii indicatori datele statistice lipsesc pentru anul 2019 și au fost utilizate valorile corespunzătoare din 2018 în procesul de calculare a Indicelui de tineret.

Un domeniu care a înregistrat o reducere semnificativă a decalajelor a fost „activitatea economică”. În perioada 2015 – 2019 discrepanțele dintre tineri și maturi s-au redus esențial în domeniul participării pe piața muncii. Valorile sub- indicelui de inegalități din acest domeniu s-au diminuat de la 0,68 la doar 0,39, ceea ce a contribuit și la diminuarea decalajelor la nivel agregat (Figura 6). Diminuarea decalajelor a avut loc, preponderent, din contul șomajului de lungă durată. În această perioadă sub-indicele ce calculează decalajului dintre tineri și maturi din punct de vedere a vulnerabilității față de șomajul de lungă durată s-a redus de la 1,00 la 0,17. Deci, către anul 2019 ratele de șomaj de lungă durată în rândul tinerilor și maturilor practic s-au egalat (Figura 7). De fapt, către anul 2019, ratele de șomaj de lungă durată (durata șomajului mai mare de 12 luni) au devenit mai mici în rândul tinerilor (0,8%) comparativ cu maturii (0,9%), în timp ce în 2015, șomajul de lungă durată în rândul tinerilor înregistra valori duble față de cel al maturilor.

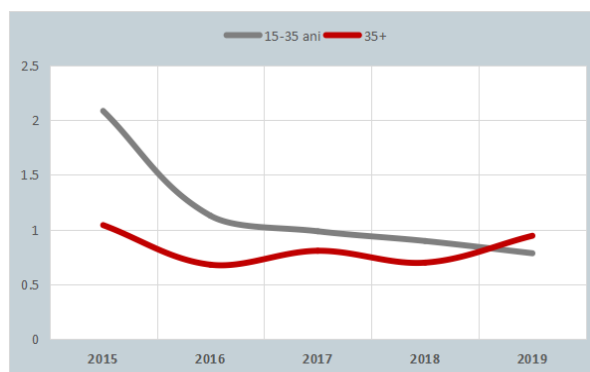
De asemenea, nu există discrepanțe semnificative între tineri și maturi în raport cu indicatorul privind ocuparea informală. În toată perioada analizată, sub-indicele ce cuantifică discrepanțele privind ponderea ocupării informale a rămas sub nivelul de 0,15, coborând la 0,06 în 2019. Aceste valori indică asupra faptului că ocuparea informală afectează în egală măsură tinerii și maturii. Ponderea ocupării informale la tineri în 2018 era de 36% și la maturi de 41%, coborând în anul 2019, din considerente metodologice la 23 - 24% în ambele grupuri.

Figura 6. Evoluția sub-indicelui pe domeniul „Activitate economică”⁸

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Figura 7. Evoluția ratelor de șomaj de lungă durată pentru tineri și maturi (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

O diminuare a inegalităților a avut loc și la capitolul activității economice, ce cuantifică aspectul antreprenorial. În perioada 2015 – 2019, valorile indicatorului ce cuantifică decalajul indirect al activității antreprenoriale în rândul tinerilor și a maturilor s-a diminuat esențial. În această perioadă valoarea indicatorului a coborât de la 0,70 la 0,35. Această diminuare a fost cauzată de creșterea rapidă în ultimii ani a ponderii tinerilor cu statut de patron/membru a cooperativei, de la 0,1% la 0,3% din totalul populației ocupate. Această dinamică a fost mult mai rapidă decât în cazul maturilor, care au înregistrat chiar o diminuare a ponderii patronilor/membrilor cooperativei în raport cu anul 2015 (- 0,3 p.p.). Totodată, aceste valori trebuie tratate cu precauție, deoarece au la bază datele din Ancheta Forței de Muncă. În Ancheta, valorile mai mici de 3 (e.g. 3 mii de tineri patroni) au eroare de sondaj mare, cum este și cazul tinerilor cu statut profesional de patroni.

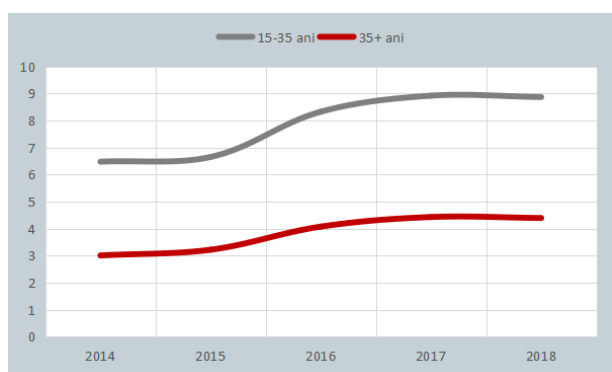
Un domeniu al sferei economice care înregistrează decalaje maxime între tineri și maturi este migrația externă. Ponderea tinerilor emigranți în perioada 2015 - 2018 a fost aproximativ de două ori mai mare decât ponderea

⁸ Datele pentru anul 2019 nu sunt comparabile complet cu anii precedenți din cauza modificării definiției de ocupare în statistica națională.

maturilor și practic nu a suferit schimbări.⁹ Ponderea tinerilor emigranți în ultimii ani a fost în jur de 8 - 9% din populația tânără cu reședință obișnuită, în timp ce ponderea emigranților maturi a fost aproximativ de 4% din grupul de vârstă respectiv (Figura 8). Din acest considerent, valoarea indicatorului care cuantifică nivelul inegalității în domeniul migrație ia valoarea maximă de 1.

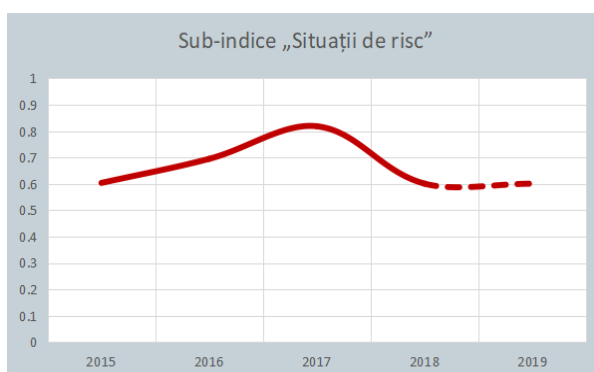
Situația în domeniul criminalității nu a înregistrat îmbunătățiri semnificative din punct de vedere a decalajelor dintre tineri și adulți. Sub-indicele „Situații de risc” a înregistrat o creștere semnificativă a decalajelor în perioada 2015 - 2017, când valoare sub-indicelui a urcat brusc de la 0,60 la 0,81. A urmat o scădere la fel de bruscă în 2018, până la 0,60 (Figura 9). Acest domeniu cuantifică decalajele în baza numărului de deținuți în sistemul penitenciar, ajustat la numărul populației din grupul respectiv. Numărul deținuților reflectă în mare parte și rata de criminalitate a fiecărui grup de vârstă. Astfel, valorile calculate ale sub-indicelui în acest domeniu arată că ponderea tinerilor deținuți (ca % din grupul de vârstă respectivă) este mult mai mare decât ponderea adulților deținuți, iar situația nu s-a schimbat radical în ultimii ani. De asemenea, oscilațiile înregistrate de valorile sub-indicelui din ultimii ani, pot fi explicate atât de variațiile numărului de deținuți de vârstă respectivă, cât și de modificările numărului total al populației. În perioada 2015 – 2018, numărul deținuților tineri (15 - 29 ani) s-a diminuat de la 2338 la 1825 persoane (-22%), iar a celor maturi de la 3996 la 3900 (-2%). Numărul total al populației s-a diminuat aproximativ proporțional - tineri (-20%) și maturi (-0,7%), ceea ce explică faptul că în 2018, nivelul de inegalități a rămas la același nivel ca și în anul 2015.

Figura 8. Evoluția ponderii tinerilor și maturilor emigranți în baza traversărilor de frontieră, % din grupul respectiv

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Figura 9. Evoluția sub-indicelui de inegalități pe domeniul „Situații de risc”¹⁰

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

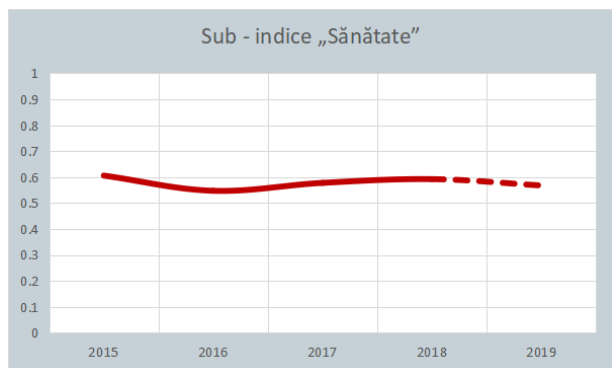
În ultimii ani, decalajele între tineri și adulți în domeniul „Sănătății” practic nu s-au schimbat și rămân destul de înalte. Valorile sub-indicelui inegalităților în domeniul „Sănătății” au oscilat în jurul pragului de 0,60 (Figura 10). Totodată, în perioada anilor 2016 – 2017, sub-indicele a înregistrat o anumită scădere până la valoarea de 0,55, urmată de o creștere în 2018. Aceste evoluții se datorează dinamicii diferite a indicatorilor de morbiditate prin tuberculoză activă și prin boli venerice, care sunt utilizați la calcularea sub-indicelui din domeniul „Sănătății”.

⁹ Numărul emigranților este calculat nu baza Anchetei Forței de Muncă, dar în baza traversărilor frontierei de stat. Datele pentru anul 2019 nu sunt disponibile.

¹⁰ Datele privind numărul persoanelor deținute nu sunt publicate pentru 2019. Pentru calcularea sub-indicelui „Situații de risc” în anul 2019 s-au utilizat datele din 2018.

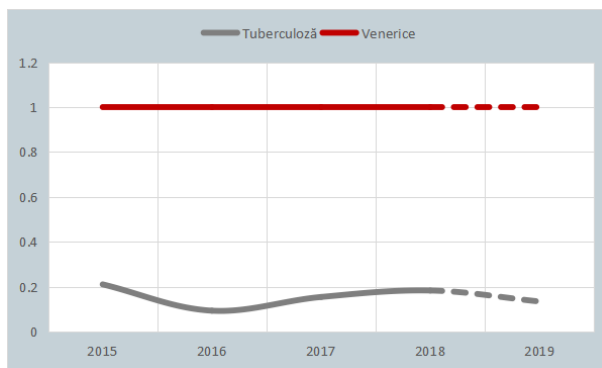
Indicatorii privind morbiditatea prin tuberculoză activă înregistrează discrepanțe destul de mici, aproape inexistente între cele două grupuri. În perioada 2015 – 2018, nivelul inegalității înregistrate de indicatorul de morbiditate prin tuberculoză a oscilat între 0,1 și 0,2. În schimb, morbiditatea prin boli venerice este cu mult mai mare la tineri decât la maturi. La acest capitol nu au fost înregistrate în ultimii ani îmbunătățiri radicale, iar nivelul de inegalitate a rămas constant la valoarea de 1 (Figura 11).

Figura 10. Evoluția sub-indicelui de inegalități pe domeniul „Sănătate”¹¹

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Figura 11. Evoluția indicatorilor de inegalitate, calculați pentru tuberculoză și boli venerice

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Actualmente, în majoritatea domeniilor analizate există discrepanțe majore între tineri și adulți, în unele domenii chiar critică. Printre domeniile care înregistrează discrepanțe mari (peste 0,5), persistente în timp se numără sănătatea, criminalitatea și participarea în procesele decizionale/politice. Acestea ar putea fi domeniile prioritare de activitate și intervenții prin politici publice. De asemenea, progresele înregistrate în ultimii ani pe piața muncii pot să țină doar de conjunctura economică și șocul economic cauzat de COVID-19 o să lovească mai puternic tinerii. Totodată, valorile Indicelui indică doar anvergura unei probleme și tendințele recente, nu și factorii care influențează situația în domeniu, fiind necesară o analiză mai profundă a factorilor cauzali pentru fiecare domeniu în parte.

¹¹ Datele privind morbiditatea nu sunt publicate pentru 2019. Pentru calcularea sub-indicelui „Sănătate” în anul 2019 s-au utilizat datele din 2018.

Anexe

Anexa 1. Valorile Indicelui de Tineret în domeniile principale

	2015	2016	2017	2018
Participarea în procesul decizional	0,51	0,51	0,51	0,69
Activitatea economică	0,68	0,60	0,55	0,47
Situații de risc	0,60	0,69	0,82	0,60
Sănătatea	0,61	0,55	0,58	0,59
Indicele de Tineret	0,60	0,58	0,60	0,54

Sursa: Compilarea autorului

■ Bibliografie

1. „Handbook on Constructing Composite Indicators: Methodology and User Guide”, OCDE, 2008;
2. „Human Development Report 2019. Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century”, PNUD, 2019;
3. „Naționalizarea indicatorilor pentru obiectivele de dezvoltare durabilă”, Expert - Grup, ONU Moldova, Guvernul Republicii Moldova, 2017;
4. A. Petrov, I. Ciurea, „Indexul de Tineret 2015. Republica Moldova”, CNTM, UNFPA Moldova, 2015;
5. I. Morcotîlo, „Score Cardul de Tineret: Notă metodologică”, Expert – Grup, 2019;
6. M. Mazziotta, A. Pareto “Methods for constructing composite indices: One for all or all for one?”, Rivista Italiana di Economia Demografia e Statistica, Volume LXVII n.2 Aprile – Giugno 2013;
7. M. Nardo, M. Saisana, A. Saltelli, S. Tarantola “Tools for Composite Indicators Building”, European Commission Joint Research Centre, 2005.